

Lutherrózsa

A Tatabányai Evangélikus Egyházközség információs lapja

Alapítva: 1992. Adventjében. Megjelenik évente hatszor.
Kapják a Tatabányai Evangélikus Gyülekezet tagjai, valamint
Tata vonzaskörzetének evangélikussága.

1996. Advent
IV. évfolyam 6. szám

Közelebb!

Újra Advent van, s ez az adventi időszak – ahogyan a tavalyi is – egyszerűvé és megismételhetetlenné válik, hiszen az elmúlt egy esztendő élményei akaratlannal is alakítják látásunkat. A szó maga latin eredetű, s az *advenio* igéből származik. Ennek jelentése: közeledni valami, valaki felé; eljönni, megérkezni, de átvitt értelemben jelenti még: jut neki, hozzájárul. Az advent tehát gazdag jelentésű szó, s a hívő ember tudja, nemcsak szótári értelemben. Ugyanis a keresztyén ember számára a gazdag tartalom összessége egyetlen irányt és küldetést jelent, amit a fenti címben is olvashatjuk: közelebb. Közelebb a Karácsonyhoz, közelebb az emberekhez és közelebb az Istenhez. Ami egyszerűnek tűnik mégsem az, hiszen:

A mai kor embere nehezen viseli a közelséget

Jóllehet tömeg veszi körül, mégis a magányosság fojtogató érzésével küzd. Elkeseredésében bolondistóki logikával eljut a vélt megoldáshoz: „Távolságot tartani!” Ez válik azután vezérelvvé minden viszonyában. És milyen jól funkcionál! Csak megfelelő távolságot tartani a koldustól, az autóstoppostól, a szomszédtól, a rászorulótól, (köz)életünk történéseitől, ideológiáktól és természetesen magától az Istentől is. Jobb ez így: „Élni és élni hagyni”. Ehhez fűj megerősítő hátszelet a média is a liberalizmus dinamikájával:

Szabadság – mindenk felett...

A már-már megváltást illuzionáló „szabadság-eszméből” következik, hogy manapság mindenféle közösséget mint önkéntes társulást határoznak meg. A közösség kialakításában meghatározó a kedv, az akarat vagy más individuális tényező. Így válik az ember világpolgárrá, határtalanná és végül otthontalanná. Elszüljed önmaga hamis megvalósításában. Legfőbb értékévé válik mindaz ami múlandó, s értéktelen vacakká kidobandó lommá az, ami örökkévaló.

Hála legyen Istennek, hogy akadnak még Don Quijote-k, akik hisznek az ér-

tétkeremtés fontosságában... szívsebész Papp Lajosok, akik nem menekülnek az országból, hanem küzdenek az esélytelenebb helyzetben: itthon. Kár, hogy csak három percnyi nyilvánosság jut nekik – az is két mosószerreklám közé bepréselve – ennek ellenére mégis olyan méltósággal tesznek bizonyosságot emberről, felelősségről, hazáról örökkévaló értékekről, hogy beleremegnek a Kárpátok... Hála legyen Istennek azért is, hogy vannak még olyan pedagógusaink, akik egzisztenciális ellehetetlenülésük közepette is vallják: a gyermek a legfőbb érték. Milyen nagy lelki nyonorúság, ha hétköznapi szürke taposómalmában megtörve már nem látja be, mémök, tanár, tisztviselő, politikus, végül is mi magunk, hogy bennük formálhatjuk a jövőnket! Micsoda felháborító rövidlátomásra vall, ha a holnapi szellemi kenyérnek való búzát eladják, s ÉRTÉKTEREMTÉS helyett ÉRTÉKRELATIVIZÁLÁS történik, ami nem más mint fröccsentet műanyagok és préselt lemezek birtoklására idomftani/tanfítani(?) a felnövekvő generációt!

Kockázatmentesen...

Sokan ezt teszik meg életük lözongjává. Kiszámíthatóvá tenni mindent. Inkább az erő racionalitása legyen a problémamegoldó, ne a szeretet irracionalitása amelyben ott a kockázat. A közelség kockázatát jobb elkerülni. Különben is, hogyan fogadja a másik ember bizalmát? Az is megtörténhet, hogy félreértik és bizalmaskodásnak gondolják. De létezik más lehetőség is ebben a huszadik századi embervilágban? A Krisztuson tájékozódó ember tudja mi a megoldás, s ezt adja át szóval, cselkedettel, egész életével. A megoldás:

Közelebb!

Ugyanis a közelség azt is jelenti: belépni a másik ember életébe. Talán csak egy jó szóval vagy egy mosollyal. Az én életem néhány másodperces történése az ő életének részévé válik egy pillanatra. Így kerül közelebb két ember. Nemcsak egymáshoz, hanem ahhoz a felismeréshez is, hogy egyazon bolygón utaznak a világmindenségben és mindketten születés és halál közé beekelve keresik életük értelmét és boldogságát.

A közeledés, a közelség még nem old meg mindent az emberek viszonyában. Az igazi megoldást csak az Istenhez való közelítés és az Ő közelségének a naponkénti tapasztalása adja. Ez élteti a hívő embert, ezért ad hálát adventben is. Hol éli át ezt a közelséget? Teremtett világban, történelemben, lelkiismeretben, Isten ígéjében, Jézus Krisztusban. Mert:

Advent az Isten közeledését jelenti

Mindenben. Fagyos reggelek jégvirágszirmain megcsillanó napsugárban éppenúgy, mint embertársaink mosolyában vagy imádságos perceink/pillanataink lélekrendező nyugalmaiban.

Amikor az Isten közeledik, ne csapjunk lármát idegeskedéseinkkel, aggódásainkkal – ebben az adventben sem. Ne perlekedjünk, ne ítéljünk. Vegyük észre az Elmúlhatatlant, a múlandóban!

Várjunk, mert az Isten jön...

Ünnepi alkalmaink

- dec. 24. (Kedd) d.u. 3 órakor
SZENTESTE – Gyermekkarácsonya
- dec. 25. (Szerda) de. 9 órakor
KARÁCSONY ÜNNEPE, úrvacsorával
- dec. 26. (Csütörtök) d.e. 9 órakor
KARÁCSONY 2. ÜNNEPE, úrvacsorával
- dec. 29. (Vasárnap) d.e. 9 órakor
Istentisztelet
- dec. 31. (Kedd) este 6 órakor
ÓÉV ESTI istentisztelet
- jan. 1. (Szerda) d.e. 9 órakor
ÚJÉVI Istentisztelet, úrvacsorával
- jan. 5. (Vasárnap) d.e. 9 órakor
Istentisztelet
- jan. 6. (Hétfő) este 6 órakor
VÍZKERESZT ÜNNEPI istentisztelet

Krízisben a házasság. Megmenthető?

Lelkészi munkaközösségi dolgozat

Bevezetés helyett alapvetés

Alapvetésként mondom: az Istent nem lehet megcsúfolni. Lehet eltérni akaratától, lehet Őt hibázatni mindenért, de Istent méltóságában megcsúfolni – nem lehet. Ezt a tényt tapasztalhatja a keresztény ember nap mint nap világunkban. Büntetlenül megcsúfolni az Istent nem lehet, mert a teremtettség célja és központja nem az ember, hanem az Isten. Ha az ember elfordul Teremtőjétől, a legnagyobb büntetése az istennélküliségből fakadó hiányérzete. Az elfordult ember önmagát bünteti, mivel a korlátoknélküliség a szabadság hamis értelmezése soha nem juttathat békességre, harmóniára, meglegegedettségre.

A házasság krízisben van

Ez így igaz, s sajnos ezalól (átlag)keresztény házasság sem kivétel. A téma olyannyira bonyolult, hogy törvényszerűen felületessé vágyunk kárhóztatva egy LMK-dolgozatnyi terjedelemben. Ezt úgy próbálom áthidalni, hogy mint Jézus tanításán tájékozódó ember igyekezem gondolkodni ezen a problémán. Ez adhat talán egyfajta keretet, irányt és nem utolsósorban tartást az egész gondolatmenetnek.

Mi is a házasság?

Hadd kezdjem egy igen szép és ráadásul igaz Modestinus idézettel: „*nuptiae sunt coniunctio maris et feminae, consortium omnis vitae, divini et humani iuris communicatio*” vagyis „*a házasság a férfi és nő kapcsolata, egész életre szóló sorsközösség, isteni és emberi jog szerinti közösség.*” Ebben minden benne van röviden, ami fontos. Sokféleképpen definiálhatjuk a házasságot, attól függően, hogy mit kívánunk hangsúlyozni. Számomra a házasság a férfi és nő emberségének legnagyobb próbáját jelenti, az együttélés művészetét – miközben naponta rá lehet csodálkozni a házasság megfellebbezhetetlen titkára.

Mivel concubinátus mindig is létezett, ezért külön hangsúlyozom: ha a házasságról gondolkodunk – mint keresztények – akkor nem férfi és nő ideiglenes, jogilag, szociológiailag, pszichológiailag jól körülírható együttéléseiről, hanem csak mint életre szóló sorsközösségről beszélhetünk. A kulcsfogalom tehát: életre szóló.

Az első törésvonal itt található. Férfi és nő kapcsolatát napjainkban nem motiválja az „életre szóló kiválasztás”. Az ok – úgy gondolom – elsősorban az individualizmusban keresendő. A házasságban ugyan két individuum van jelen, de a házasság nem individuális, hanem közösségi. Az embert is eredetileg közösségbe (Ádám és Éva) teremtette az Isten, s a bűneset következtében bomlott fel az egység – mivel külön-külön „a maguk bőrét védték” a felelősségre vonáskor.

Második törésvonal a házasság problematikájában maga a házassági etika. Az ethosz, eredetileg egy kör egy közösség szokása. Házasság etikájáról beszélni akkor, amikor a felgyorsult társadalmi változások (különösen az utóbbi 100 évben) gerjesztette instabilitás nehezíti minden értéktartást, igen nehéz.

„Szentség” vagy „világi dolog”?

Az újkor óta, különösen előtérbe került az egyén, melynek életében, gondolkodásában legfontosabb érték a „szabadság”. A már-már megváltást illuzionáló „szabadság-eszméből” következik, hogy mindenféle közösséget mint önkéntes társulást definiálnak. A házasságban is a két fél megegyezése, konszenzusa hozza létre a házasságot. Ez a mai helyzet is, kölcsönös ígéret a házassági kötelezettség teljesítésére és a jogok gyakorolhatóságára. Egész egyszerűen szerződésről van szó, amelyben a két fél egybehangzóan kijelenti akaratát. „Vi-

lági ügy” – mondhatnánk, de mondja ugyanezt Luther is („eine Sache der Welt”)! S Luthernek – úgy gondolom – igaza van, hiszen a házasság jöllehet a katolikus egyházban a kegyelmi eszközök közül egy, de ha jobban megnézzük a kérdést, akkor kiderül, hogy hosszú ideig az Egyházban nem is tudtak kezdeni a házassággal. Pontosítva: a házasság biológiai, társadalmi funkciójával általában tisztában voltak, a keresztények számára (már az ősgyülekezetben is) inkább az elválás kérdése volt az igazán fontos. Tény az, hogy akár szentségi felfogásban látjuk a házasságot akár mint világi dolgot, mára ez utóbbi nézet a domináns.

Milyen a keresztény házasság és adhat-e többet?

A keresztény házasságra is jellemző majdnem mindaz, ami a nem keresztény házasságokra, de alapjaiban mégis más. Más, mivel nem egyszerűen a férfi és nő konszenzusán nyugszik, hanem azon a hiten, hogy Isten akaratából állnak egymás mellett, egymásért. Ez jelenti elsősorban azt, hogy a keresztény házasságban nincs alá- és fölérendeltség, hanem egymás szolgálatában, az agapéban (agapé=önfeláldozó, másikért tenni kész szeretet) élnek.

Tudom, a házasság ügye teológiaiilag természetesen nem ilyen egyszerű, de idő híján nem kívánok kitérni ezekre, mert csak belebonnyolódnék, t. i. ösztöndíjas évemben a házasságfelfogás teológiai történeti alakulásával foglalkoztam Jézustól Lutherig. Erről született egy közel 200 oldalas tanulmány; egyszer – érdeklődés esetén – szívesen beszámolok róla.

A kérdés másik felét egyértelmű igennel kell megválaszolni. Igen többet ad a keresztény házasság és ez elsősorban nem másságából, hanem abból fakad, hogy az Isten-szeretet mindketten mintegy „beleálmoldják” kapcsolatukba. Ez úgy tűnik egy nem keresztény ember számára, mintha szándékosan hátrahagyná a keresztény ember a világ realitását. A valóság azonban az, hogy ebben az isteni irrealitásban közelebb kerülnek a házasság titkáinak megértéséhez, ami rendkívül sok energiát, kitartást és reménységet képes adni.

Hol látom a házasság megromlásának okát?

A házasság communio, mégpedig életre szólóan. A közösségben viszont a legnehezebb és legfáradtságosabb tevékenység az egyén akaratának érvényesítése. Ezt egy alá-föle-rendeltségi közösségben (pl. katonaság) igen egyszerű, de az ún. demokratikus elvek alapján lényegesen bonyolultabb... a házasságban pedig a legnehezebb, mivel ebben a relációban ott vannak a mentális tényező mellett a biológiai, pszichológiai, gazdasági és lelki aspektusok is.

Alaptételem, hogy az ember verbális lény. Ha valaki nem beszél, avval Istentől kapott önazonosságát tagadja meg. Éppen ezért egy házasságban, ahol meglehetősen polifon feladatokat kell ellátni a férfinak és nőnek, különösen is fontos a beszélgetés. Ez az alapja mindennek. Érdemes lenne statisztikát készíteni arról, hogy az együttjáró fiú és lány hány órát beszélgetnek ismerkedésük eljén, és hány órát később a házasságukban. Nagyságrendi a különbség! Nem lehet eleget beszélni! Nincs nagyobb nyomor az ember életében, ha kommunikációs zárlatban szenved. Sem emberek felé, sem az Isten felé nincs „közölnivalója”. Elvesztette azt az „élet-energiát”, amit a communication (communicatio-t értsd az egységre való törekvés-ként) keresztül ad az Isten. Mai tapasztalatommal és eszemmel ezt látom az alapproblémának, az összes többi (önzés, szexuális diszharmónia, bomlás a kapcsolatban stb.) mind ebből következnek.

A házasság mint misszió?

A keresztény házasság akkor tölti be igazi funkcióját, ha az egyben küldetés is. Nonverbális bizonyágtevés az Isten szeretetéről az emberek előtt és metakommunikatív bizonyágtevés ugyanerről a családban a gyermekek (ha

Látogatók Joensuu-ból

Október közepén levelet kaptunk Paula Sainio lelkészntől, mint a finn testvérgyülekezetünk „kapcsolatok felelősétől”. Magyar nyelvű(!) levelében köszönti Gyülekezetünket és kérdezi tőlünk, vajon 20-25 tagú csoport meglátogathatná-e gyülekezetünket jövő nyáron. Válaszelemben természetesen igent mondtam, s nemsokára másik levelet kaptam. Ebben ez állt:

„Számunkra a látogatás legjobb időpontja június 6-13. lenne, tehát péntek-péntek. (Legálábbis most minden péntek repülnek a gépek; az új menetrendek januárban kaphatók.) Péntek este (6.6) tudnánk Tatára menni, egyenesen a Ferihegy repülőtérrel, busszal. A három napot tölthetnek Tatán, és pl. kedden, reggel Budapestre visszatérni busszal, ott még néhány nap alatt ballagni, sok minden látnivalót megnézni (Halászbástyát stb.) és péntek reggel visszautazni haza. Te mit gondolsz, ez jó? A csoport nagysága legmagasabb 20 ember lenne + néhány gyerek, talán? ... Karácsony után fogunk a csoportot összerakni.”

Szokásos karácsonyi üdvözlőlevelünkben természetesen a tatai gyülekezet örömteli várakozásáról tudósított, s bízom benne, hogy ez a találkozás is olyan felejthetetlenül szép lesz, mint amilyeneket az elmúlt lassan 15 évben oly sokszor átéltünk. • A fejleményekről, előkészületekről később értesítünk mindenkit hírlevelünkön keresztül. fm

vannak; fontos azért hangsúlyozni: a házasság célja nem a gyermek(!) előtt. Úgy látom, a kereszténységnek mindig is nagy veszélye volt a nem megfelelő kontrollal bíró spiritualitás, illetve az örök emberi hajlam, hogy intellektuális dimenzióba transzponálja az élet valós problémáit. Éppen ezért a teológia nagy veszélye mindig, hogy ebben a fogalmi tudományban (Begriffspruden) igen jól érzi magát és elveszíti a kapcsolatot a valósággal. A házasság pedig nem csak intellektuális síkon folyik, hanem benne létezik a teljes valóságban, az életben.

A házasság (is) megmenthető

Örülök annak, hogy házasságban élhetnek, mivel ebben a helyzetben jöllehet egy alaplábból fakadó nehezséggel küzd az ember egész életében, de ez adja nemcsak a szépségét is, de úgy gondolom a világ előtt a hitelességet is. Ezért tartom „furcsának” (a konzervatívizmust vállalom!) – ami mára természetessé vált a protestáns egyházakban – ti. az elvált papok szolgálatát. „Alle Krise ist ein neuer Anfang” – minden krízis az újkezdés lehetősége. Ezzel a reménységet (és egyben a hitelességet is!) húzzuk át mások előtt, hogy az Istennek van hatalama megszabadítani ma is. Persze, ha csak lelkesívi HIVATAL-t vezetünk, akkor fölösleges minden replikáció. Mivel amit teszünk/megengedünk(?) ez ügyben, az nagyon mai és még a világ sem talál benne kivételt, és olykor az egyetlen logikus alternatíva, de „közöttek más rend legyen”. S ha ez nincs meg az élet valóságában, akkor spirituális csúcsokat érhetünk el, intellektuális teljesítményeink előtt megemelheti a kalapját a „világ” is – csak egy baj van: elvesztettük az ÉLETET magát.

Alapvetésként mondtam: az Isten nem csúfolható meg büntetlenül: az Isten rendje jó. Ez a rend földi kapcsolatban megtartó erő. Ha eltérünk ettől a rendtől, akkor az egyértelműen jelenti elhívásunk feladását; vagyis megadtuk magunkat a tényeknek. Ettől még élhetünk tovább „vigan és boldogan”, de ne nevezjük magunkat krisztusnak, vagyis kereszténynek, mert nem az Isten, hanem önmagunkat csúfoljuk meg.

Franko Máttyás